

проживання, після чого приймається рішення, на підставі якого вживають заходів. Вилучення дитини з сім'ї є одним із таких заходів, та є одним із найсуворіших або вимушених заходів. Служба у справах дітей за участю інших структурних підрозділів, таких як районної держадміністрації, виконавчого органу міської або сільської ради, здійснює підготовку документів для звернення органу опіки та піклування до суду, про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або відібрання дитини у матері, батька, без позбавлення їх батьківських прав [2]. Дитина потрапляє до дитячого будинку чи інтернату, де за ним вже доглядають працівники цих закладів, із якими взаємодіють підрозділи ювенальної превенції.

Ми вважаємо, що завдяки взаємодії підрозділів ювенальної превенції з іншими уповноваженими органами відбувається швидке реагування на порушення прав дитини. Кожен із них виконує свою роботу згідно чинного законодавства, а в процесі взаємодії допомагають встановити справедливість. У свою чергу, під час позитивної комунікації між структурами та установами в цілому буде досягатись позитивна комунікація, що в свою чергу призводитиме до найкращого результату, насамперед для дитини.

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України № 1044 від 19.12.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.

2. Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України №866 від 24.09.2008. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/162001537>.

Ващенко Олексій Євгенович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції

науковий керівник:

Опацький Роман Миколайович
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Актуальною проблемою для України на сьогодні є сімейне насильство. Щодо масштабності насильства в сім'ї свідчить міжвідомча статистика, результати соціологічних досліджень, а також дані громадських організацій. Статистика свідчить, що насильство щодо дітей в нашій країні – доволі

поширене явище: діти потерпають від жорстокого поводження не тільки вдома, але й у навчально-виховних закладах і на вулиці [1].

Насильство над дітьми – це реальна загроза для розвитку та формування суспільства. Адже жорстоке поводження з такими особами в подальшому формує з них соціально-дезадаптованих людей, не здатних створити повноцінну сім'ю, бути гарними батьками, а також є поштовхом до відтворення жорстокості по відношенню до близьких та рідних.

Згідно статистичних даних в Україні найбільш поширеним у стосунках батьків з дітьми є психологічне насильство (48 %): а також фізичне насильство (31 %) [2].

Долаючи проблему жорстокості та насильства в українському суспільстві правовий захист дитини від насилля ґрунтується на таких джерелах як: Конституція України, Конвенція ООН про права дитини, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і складається з Закону України «Про охорону дитинства», а також інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше [3]. Згідно із Законом України «Про охорону дитинства», кожна дитина має право на захист від всіх форм насилля, також вона має право звернутися особисто до органу опіки та піклування, служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та інших уповноважених органів за захистом своїх прав, свобод і законних інтересів.

Держава здійснює захист дитини від: усіх форм фізичного та психічного насильства, образи, недбалого і жорстокого поводження з нею, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють; втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів і психотропних речовин; залучення до екстремістських релігійних психокультових угруповань та течій, використання її для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо [4].

Звернення чи повідомлення про факти жорстокого поводження з дитиною подаються самою дитиною, фізичними особами за місцем її проживання та приймаються посадовими особами: органів внутрішніх справ; органів та закладів освіти; органів охорони здоров'я; управлінь (відділів) у справах сім'ї та молоді; центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Сімейний кодекс України надає дитині право самостійно звертатися до суду та до інших компетентних органів держави, а саме: до центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, до органів опіки та піклування, органів освіти та охорони здоров'я та інших у разі порушення її прав у сім'ї, насильства та жорстокого поводження.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» визначає правові та організаційні основи попередження насильства в сім'ї, органи та установи, на які покладається здійснення заходів із попередження насильства в сім'ї. Члени сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, несуть кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність відповідно до закону. Адміністративна відповідальність за скоєний злочин в сім'ї передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення та тягне за собою накладення штрафу від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'яти діб.

Слід зазначити, що законодавством передбачені різні форми покарання, залежно від тяжкості скоєного злочину, від стягнення штрафу до позбавлення волі строком до 2 років. В деяких випадках на більш тривалі терміни [5].

Таким чином, незважаючи на певні позитивні зрушення у розв'язанні проблеми насильства над дітьми, механізм соціально-правового захисту потерпілих від насильства залишається недосконалим: не вистачає відповідних закладів для надання допомоги потерпілим та спеціально підготовлених фахівців у сфері запобігання насильству, неефективною є система раннього виявлення випадків насильства в родині. Україна зможе досягнути високого рівня захисту дітей, якщо буде брати за приклад країни, у яких показник захисту дітей значно більший. Наприклад, Німеччину чи США, де правовий захист дітей значно кращий.

1. Закон України «Про охорону дитинства» // ВВР України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.

2. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»: від 15.11.2001 р., № 2789–III.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або його реальну загрозу»: від 26.04.2003 р., № 616.

4. Закон України Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про право дитини» на період до 2016 року»: від 05.03.2009 р., № 1065–VI.

5. Рекомендації «Забезпечення функціонування системи захисту дітей від жорстокого поводження, попередження насильства в сім'ї»: від 01.02.2013 р.